Redaktorzy:
A.Straszak
Z.Nahorski
J.Sikorski

13-17 czerwca 1988

Książ

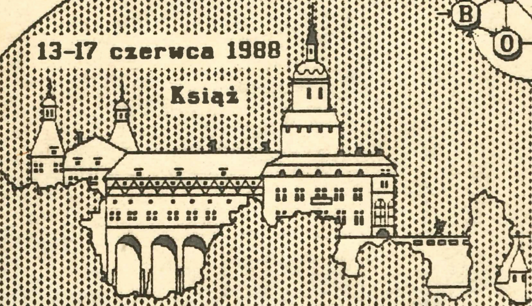

1. Krajowa Konferencja Badań Operacyjnych i Systemowych

TOM 1

BOS'88

POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ OPERACYJNYCH I SYSTEMOWYCH

INSTYTUT BADAŃ SYSTEMOWYCH POLSKIEJ AKADEMII NAUK

POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ OPERACYJNYCH I SYSTEMOWYCH

TOM 1

OPTYMALIZACJA
METODY I ZASTOSOWANIA

I KRAJOWA KONFERENCJA

BADAŃ OPERACYJNYCH i SYSTEMOWYCH

Książ, 13 - 17 czerwca 1988

BOS'88

INSTYTUT BADAŃ SYSTEMOWYCH POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1989
WARSZAWA

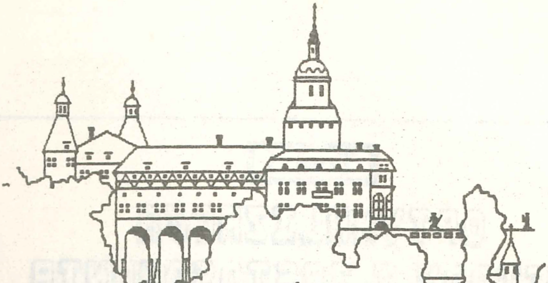

Zamek Książ

I Krajowa Konferencja Badań Operacyjnych i Systemowych

Organizator konferencji

Polskie Towarzystwo Badań Operacyjnych i Systemowych
przy współpracy
Instytutu Badań Systemowych PAN

Komitet naukowy konferencji

Jerzy Hołubiec, Andrzej Kałuszko, Jerzy Kisielnicki, Henryk Kowalowski, Roman Kulikowski, Franciszek Marecki, Zbigniew Nahorski, Stanisław Piasecki, Jarosław Sikorski, Jan Stachowicz, Jan Stasierski, Andrzej Straszak, Maciej Sysło, Władysław Świtalski

Redaktorzy naukowi materiałów

Andrzej Straszak, Zbigniew Nahorski, Jarosław Sikorski

3. Optymalizacja w transporcie

3.2

I Krajowa Konferencja
Badań Operacyjnych i Systemowych
Książ, 13 - 17 czerwca 1988r.

ROZMYTE ZAGADNIENIE TRANSPORTOWE Z KRYTERIUM CZASU

Stefan Chanas
Waldemar Kołodziejczyk
Zenon Nowak
Instytut Organizacji i Zarządzania
Politechnika Wrocławska
ul. Smoluchowskiego 25
50-372 Wrocław

Rozpatrzono klasyczne zagadnienie transportowe z kryterium wąskiego gardła. Przyjęto, że czasy przewozu na poszczególnych połączeniach transportowych nie są stałe lecz są niemalejącymi funkcjami wielkości przewożonego ładunku. Założono również, że popyty i podaże są zadane w formie liczb rozmytych, tzn. mogą być naruszane w zakresie pewnych tolerancji z malejącym stopniem satysfakcji. Problem polega na wyznaczaniu planu przewozów minimalizującego najdłuższy czas przewozu i maksymalizującego łączny stopień spełnienia nieostrych wymogów związanych z podażami oraz popytami.

1. Sformułowanie problemu

"m" dostawców dysponujących zasobami jednorodnego towaru zaopatruje na określonym terenie "n" odbiorców zgłaszających zapotrzebowanie na ten towar, przy czym każdy dostawca może zaopatrywać dowolnego odbiorcę. Znane są czasy t_{ij}, mierzone w ustalonych jednostkach, trwania przewozu każdej ilości towaru z punktów wysyłających do punktów odbierających. Czasy te zależą od wielkości x_{ij} przewożonego ładunku, tj. $t_{ij}=t_{ij}(x_{ij})$, przy czym zależności te mają następujące własności wynikające z przebiegu procesu transportu w praktyce:

(i) $t_{ij}(0)=0$, tzn. czas przewozu zerowej ilości towaru jest zerowy (ładunków zerowych nie przewozi się),

(ii) $\lim t_{ij}(0+)>0$, tzn. czas transportu dowolnej niezerowej ilości towaru jest dodatni (przewóz ładunków trwa w czasie),

(iii) t_{ij} jest niemalejącą funkcją argumentu x_{ij}, tzn. czas transportu nie maleje wraz ze wzrostem ilości przewożonego ładunku.

Przewożone ładunki nie są "nieograniczenie podzielne" jak na przykład stal czy węgiel, lecz występują w dyskretnych ilościach jak na przykład samochody, tj. $x_{ij} \in Z_+$, przy czym Z_+ oznacza zbiór liczb całkowitych nieujemnych.

Wielkości podaży i popytów nie są na ogół stałe w tym sensie żeby nie mogły być zmienione czy naruszone. Przykładowo, wielkość produkcji przedsiębiorstwa zależy od jego zdolności produkcyjnej, a ta może być niewykorzystana lub przekroczona. W obu przypadkach powoduje to negatywne dla przedsiębiorstwa skutki w postaci strat lub kosztów ponadnormatywnych. Podobnie jest u odbiorcy w przypadku odstępstwa wielkości dostaw od zgłaszanego zapotrzebowania. Przykładowo, przewaga dostaw nad popytem powoduje wzrost zapasów i związanych z tym kosztów zamrożenia środków obrotowych lub zmusza odbiorcę np. do produkcji w godzinach nadliczbowych, a więc do produkcji droższej. Dla zachowania porównywalności różnych sytuacji z jakimi można mieć w omawianej kwestii do czynienia proponujemy zastosowanie dla nich jednolitej miary jaką jest stopień satysfakcji dostawcy (odbiorcy) ze spełnienia oczekiwań związanych z wielkością podaży (popytu). Stopień ten scharakteryzujemy w pełni za pomocą zbioru rozmytego w przestrzeni możliwych wielkości podaży (popytu).

Zakładamy, że podaże $\tilde{a}_i$ $(i=1,2,\ldots,m)$ i popyty $\tilde{b}_j$ $(j=1,2,\ldots,n)$ są nieujemnymi trapezowymi liczbami rozmytymi, tj. $\tilde{a}_i=(a_i^1,\underline{a}_i^1,a_i^2,\bar{a}_i^2)$ oraz $\tilde{b}_j=(b_j^1,\underline{b}_j^1,b_j^2,\bar{b}_j^2)$. Oznacza to, że funkcja przynależności $\mu_{\tilde{a}_i}$ liczby rozmytej $\tilde{a}_i$ jest przedziałami ciągła oraz:

(i) $\mu_{\tilde{a}_i}(x)=0$ dla $x\varepsilon[0,a_i^1-\underline{a}_i^1]\cup[a_i^2+\bar{a}_i^2,+\infty)$,

(ii) $\mu_{\tilde{a}_i}$ jest funkcją niemalejącą na przedziale $[a_i^1-\underline{a}_i^1,a_i^1]$ i nierosnącą na $[a_i^2,a_i^2+\bar{a}_i^2]$,

(iii) $\mu_{\tilde{a}_i}(x)=1$ dla $x\varepsilon[a_i^1,a_i^2]$,

przy czym $\underline{a}_i^1\geq 0$, $\bar{a}_i^2\geq 0$ oraz $a_i^1-\ \underline{a}_i^1\geq 0$. W szczególności może być $a_i^1=a_i^2$ (trójkątna postać liczby rozmytej $\tilde{a}_i$), $a_i^1 = \underline{a}_i^1 = 0$ lub $a_i^2 = +\infty$ (tolerancja jednostronna) oraz $\underline{a}_i^1=\bar{a}_i^2=0$ (przedział). To samo odnosi się do $\tilde{b}_j$.

Zadanie polega na zminimalizowaniu czasu najdłużej trwającego przewozu w danym układzie dostaw (zwanego dalej czasem realizacji dostaw) przy uwzględnieniu możliwości zmiany podaży i popytów oraz wynikającej stąd zmiany odpowiednich stopni satysfakcji. Uściślając, chodzi o wyznaczenie planu przewozów o "możliwie krótkim" czasie realizacji i w "możliwie najwyższym stopniu" zadośćczyniącego nieostrym wymogom dotyczącym podaży i popytów.

Tego rodzaju zagadnienie transportowe, w którym - przy "rozmytym" charakterze równowagi podażowo-popytowej - głównym jednak celem jest wyznaczenie najkrótszego czasu realizacji całości dostaw - może znaleźć zastosowanie przy przewozach towarów szybko psujących się, towarów szybko tracących własności użytkowe względnie w przypadku szczególnej pilności dostaw.

2. Model matematyczny

Problem decyzyjny, sformułowany opisowo w punkcie 1, można zapisać w postaci następującego zagadnienia częściowo rozmytego programowania matematycznego, zwanego dalej rozmytym zagadnieniem transportowym z kryterium czasu (RZTC):

$$\max \left\{ t_{ij}(x_{ij}) \mid i = 1,2,\dots,m;\ j = 1,2,\dots,n \right\} \longrightarrow \min \tag{1}$$

przy ograniczeniach:

$$\sum_{j=1}^{n} x_{ij} \lessapprox \tilde{a}_i \quad (i = 1,2,\dots,m),$$

$$\sum_{i=1}^{m} x_{ij} \lessapprox \tilde{b}_j \quad (j = 1,2,\dots,n), \tag{2}$$

$$x_{ij} \in \mathbb{Z}_+ \quad (i = 1,2,\dots,m;\ j = 1,2,\dots,n).$$

Symbolikę użytą do zapisu ograniczeń (2) zaczerpnięto z pracy Chanas S. i in. (1984). Mówić się będzie w związku z tym o stopniu $\mu_{\tilde{a}_i}(\sum_{j=1}^{n} x_{ij})$ $\left[\mu_{\tilde{b}_j}(\sum_{i=1}^{m} x_{ij})\right]$ spełnienia i-tego (j-tego) ograniczenia przez rozwiązanie $\{x_{ij}\}$. Stopień ten można również uważać za miarę dopuszczalności rozwiązania $\{x_{ij}\}$ ze względu na i-te (j-te) ograniczenie.

Liczba

$$\mu_C(\{x_{ij}\}) \overset{df}{=} \bigwedge_{i=1}^{m} \mu_{\tilde{a}_i}\left(\sum_{j=1}^{n} x_{ij}\right) \wedge \bigwedge_{j=1}^{n} \mu_{\tilde{b}_j}\left(\sum_{i=1}^{m} x_{ij}\right) \tag{3}$$

określa zatem stopień jednoczesnego spełnienia wszystkich nieostrych wymogów związanych z podażami i popytami.

Zdefiniujmy teraz następującą transformację funkcji t_{ij} $(i=1,2,\dots,m;\ j=1,2,\dots,n)$:

$$\mu_{ij}(x_{ij}) = \begin{cases} 1 & \text{dla } x_{ij}=0, \\ \dfrac{M}{t_{ij}(x_{ij})} & \text{dla } x_{ij}\varepsilon(0,m_{ij}], \end{cases} \qquad (4)$$

przy czym $M = \min\{t_{ij}(1) \mid i = 1, 2, ..., m;\ j = 1, 2, ..., n\}$ oraz $m_{ij} = \min\{a_i^2 + \bar{a}_i^2,\ b_j^2 + \bar{b}_j^2\}$.

Łatwo zauważyć, że

$$\mu_G(\{x_{ij}\}) \overset{df}{=} \bigwedge_{i=1}^{m} \bigwedge_{j=1}^{n} \mu_{ij}(x_{ij}) \longrightarrow \max \qquad (5)$$

jest kryterium równoważnym (1). RZTC można zatem zapisać, stosownie do jego opisowej definicji podanej w punkcie 1, w postaci dwukryterialnej:

$$\begin{bmatrix} \mu_G(\{x_{ij}\}) \\ \mu_C(\{x_{ij}\}) \end{bmatrix} \longrightarrow \max \qquad (6)$$

przy warunkach brzegowych

$x_{ij}\varepsilon Z_+$ $(i=1,2,...,m;\ j=1,2,...,n)$.

Problem (6) maksymalizacji funkcji wektorowej można rozwiązać na wiele sposobów stosownie do przyjętej koncepcji rozwiązania optymalnego. Stosując podejście interakcyjne sprowadzimy je do następującego zagadnienia z jedną funkcją celu:

$$[\mu_G(\{x_{ij}\}) \wedge \mu_C(\{x_{ij}\})] \longrightarrow \max$$

przy warunkach brzegowych (7)

$x_{ij}\varepsilon Z_+$ $(i=1,2,...,m;\ j=1,2,...,n)$.

RZTC w postaci (7) jest przedmiotem dalszych rozważań.

3. Algorytm rozwiązania

Algorytm rozwiązania RZTC w postaci (7) jest bezpośrednią konsekwencją wcześniejszych wyników autorów dotyczących całkowitoliczbowych przepływów w sieciach z rozmytymi przepustowościami łukow (Chanas i in.; 1982, 1986). Wykażemy mianowicie, że RZTC w postaci (7) jest równoważne zagadnieniu wyznaczania tzw. optymalnego przepływu całkowitoliczbowego w takich sieciach.

Przyjmijmy zatem, że S jest skierowaną, acykliczną siecią o o grafie <N,A>, przy czym N jest zbiorem węzłów zaś A zbiorem łuków, przedstawionym na rys. 1.

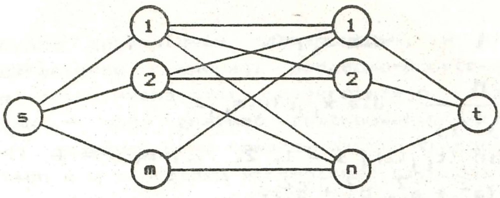

Rys.1 1. Graf sieci zastępczej dla RZTC.

Przepływem całkowitoliczbowym o wielkości v w sieci S ze źródła s do ujścia t nazywamy zbiór $\{x_{ij}\}$ nieujemnych liczb całkowitych przyporządkowanych łukom sieci S i spełniających następujące warunki bilansowe:

$$v = \sum_{i=1}^{m} x_{si} = \sum_{j=1}^{n} x_{jt},$$

$$x_{si} = \sum_{j=1}^{n} x_{ij} \quad (i=1,2,\ldots,m), \tag{8}$$

$$x_{jt} = \sum_{i=1}^{m} x_{ij} \quad (j=1,2,\ldots,n).$$

Zakładamy, że łuki sieci S obciążono nieujemnymi trapezowymi liczbami rozmytymi o funkcji przynależności μ_{kl} odpowiadającej łukowi (k,l) danej następująco: $\mu_{si} \equiv \mu_{\tilde{a}_i}$ dla $i=1,2,\ldots,m$; $\mu_{jt} \equiv \mu_{\tilde{b}_j}$ dla $j=1,2,\ldots,n$ oraz μ_{ij} danych wzorem (4) dla $i=1,2,\ldots,m$, $j=1,2,\ldots,n$. Przyjmujemy, że wprowadzone funkcje przynależności określają rozmyte przepustowości łuków sieci S. Liczba $\mu_{kl}(x_{kl})$ może być interpretowana jako miara dopuszczalności przepływu $\{x_{ij}\}$ ze względu na ograniczenie przepustowości na łuku (k,l), może być rozumiana jako stopień "łatwości" przepływu $\{x_{ij}\}$ przez łuk (k,l) (szerszą dyskusję na ten temat można znaleźć w Chanas S. i in. (1986). Zatem,

$$\mu_N(\{x_{ij}\}) \overset{df}{=} \mu_G(\{x_{ij}\}) \wedge \mu_C(\{x_{ij}\}) \tag{9}$$

oznacza, zgodnie z definicjami (3) i (5), stopień jednoczesnego spełnienia przez przepływ $\{x_{ij}\}$ ograniczeń przepustowości wszystkich łuków sieci S i nazywać się go będzie stopniem dopuszczalności $\{x_{ij}\}$ w S.

Łatwo zauważyć, że RZTC w postaci (7) jest równowaażne wyznaczeniu w sieci S przepływu całkowitoliczbowego dopuszczalnego w najwyższym stopniu, tj. aby rozwiązać RZTC należy znaleźć w S przepływ $\{x^*_{ij}\}$ taki, że

$$\mu_N(\{x^*_{ij}\}) \overset{df}{=} \max_{\{x_{ij}\}} \mu_N(\{x_{ij}\}). \tag{10}$$

Zagadnienie (10) z kolei jest równoważne problemowi wyznaczania w sieci S optymalnego przepływu całkowitoliczbowego. Taki problem sformułowano i rozwiązanao w pracy Chanas S. i in. (1982) przy założeniu ścisłej monotoniczności i ciągłości zarówno lewej jak i prawej gałęzi funkcji przynależności rozmytych przepustowości łuków. Łatwo można wykazać, że uzyskane tam wyniki pozostają w mocy również dla rozważanej tutaj klasy funkcji przynależności. Wprowadzimy w tym celu następującą definicję.

Łańcuch r prowadzący z węzła k do węzła l w sieci S nazywać się będzie łańcuchem poprawiającym względem przepływu $\{x_{ij}\}$ iff $n_r(k,l,\{x_{ij}\})>0$, przy czym

$$n_r(k,l,\{x_{ij}\}) \overset{df}{=} \min_{(\alpha,\beta)\in \overleftarrow{r}} \left[x_{\alpha\beta} - \min\left\{x\in \mathbb{Z}_+ \mid \mu_{\alpha\beta}(x) > \mu_N(\{x_{ij}\})\right\}\right] \wedge$$
$$\min_{(\alpha,\beta)\in \overrightarrow{r}} \left[\max\left\{x\in \mathbb{Z}_+ \mid \mu_{\alpha\beta}(x) > \mu_N(\{x_{ij}\})\right\} - x_{\alpha\beta}\right] \tag{11}$$

Symbole $\overrightarrow{r}$ oraz $\overleftarrow{r}$ oznaczają zbiory łuków zgodnie i przeciwnie skierowanych łańcucha r, odpowiednio. Mówić będziemy, że łańcuch poprawiający istnieje dla łuku (k,l) względem danego przepływu, gdy istnieje łańcuch poprawiający z węzła k do węzła l lub odwrotnie, z węzła l do węzła k. Do wyznaczania łańcuchów poprawiających w prosty sposób można adaptować znany algorytm Dijkstry wyznaczania drzewa najkrótszych połączeń w sieci.

Twierdzenie 1. Niech $\{x_{ij}\}$ oraz $\{\bar{x}_{ij}\}$ będą całkowitoliczbowymi przepływami o wielkości v w sieci S, przy czym

$$\mu_N(\{\bar{x}_{ij}\}) \overset{df}{=} \max\left\{\mu_N(\{x_{ij}\}) \mid \{x_{ij}\} \begin{array}{l}\text{– całkowitoliczbowy przepływ}\\ \text{o wielkosci v w sieci S}\end{array}\right\}. \tag{12}$$

Jeżeli nie istnieje łańcuch poprawiający dla łuku (k,l) względem przepływu $\{x_{ij}\}$, przy czym łuk (k,l) spełnia warunek $\mu_{kl}(x_{kl}) = \mu_N(\{x_{ij}\})$, to $\mu_N(\{x_{ij}\}) = \mu_N(\{\bar{x}_{ij}\})$.

Dowód: Rozumując nie wprost załóżmy, że

$$\mu_N(\{x_{ij}\}) < \mu_N(\{\bar{x}_{ij}\}). \tag{13}$$

Dla dowodu twierdzenia należy wykazać istnienie łańcucha poprawiającego dla łuku (k,l) względem przepływu $\{x_{ij}\}$. $\{\bar{x}_{ij} - x_{ij}\}$ jako różnica dwóch przepływów o wielkości v w sieci S jest przepływem o zerowej wielkości w S. W związku z tym, $\{d_{ij}\}$ określone następująco:

$$d_{\alpha\beta} = \begin{cases} -(\bar{x}_{\beta\alpha} - x_{\beta\alpha}) \text{ dla } (\beta,\alpha)\in A \text{ i } \bar{x}_{\beta\alpha} - x_{\beta\alpha} < 0, \\ \bar{x}_{\alpha\beta} - x_{\alpha\beta} \text{ w pozostałym przypadku,} \end{cases}$$

jest przepływem w sieci o grafie powstałym z $\langle N,A\rangle$ przez zmianę orientacji wszystkich łuków (α,β), dla których $\bar{x}_{\alpha\beta} - x_{\alpha\beta} < 0$. Przepływ ten jest sumą dodatnich cyrkulacji po skończonej liczbie konturów (pod pojęciem konturu rozumiemy jak zwykle cykl złożony z łuków o tej samej orientacji, zgodnej z ustaloną orientacją cyklu). Istnieje zatem kontur, do którego należy łuk (k,l) lub (l,k), powiedzmy (k,l), gdyż na mocy przypuszczenia (13) mamy $\bar{x}_{kl} - x_{kl} \neq 0$. Kontur ten wyznacza w wyjściowym grafie $\langle N,A\rangle$ łańcuch r, który - po nadaniu mu orientacji zgodnej z orientacją łuku (k,l) - zadośćczyni następującym warunkom: $\bar{x}_{\alpha\beta} - x_{\alpha\beta} > 0$ dla $(\alpha,\beta)\in\vec{r}$ oraz $\bar{x}_{\alpha\beta} - x_{\alpha\beta} < 0$ dla $(\alpha,\beta)\in r^{+}$. Stąd i z nierówności (13) po przepisaniu jej do postaci: $\mu_N(\{x_{ij}\}) = \mu_{kl}(x_{kl})) < \mu_{\alpha\beta}(\bar{x}_{\alpha\beta})$ dla każdego $(\alpha,\beta)\in A$ wynika, że $n_r(l,k,\{x_{ij}\}) > 0$. To kończy dowód twierdzenia.

Twierdzenie 1 uzasadnia następującą procedurę, którą nazwiemy procedurą cykli poprawiających, wyznaczania przepływu $\{\bar{x}_{ij}\}$ określonego zależnością (12):

```
begin
 repeat
  wyznaczyć łuk (k,l)εA, dla którego μkl(xkl)=μN({xij});
  if xkl<a1kl then
   wyznaczyć zm:=nr(l,k,{xij})
    else
     wyznaczyć zm:=nr(k,l,{xij});
  if zm>0 then dodać zm do przepływów przez łuki zgodnie
   skierowane i odjąć zm od przepływów przez łuki przeciwnie
   skierowane cyklu złożonego z łuku (k,l) i łańcucha r;
   podstawić pod {xij} aktualny przepływ;
 until zm=0;
 {x̄ij}:={xij};
end.
```

Na bazie przedstawionych wyników można sformułować następujący algorytm rozwiązania RZTC w postaci (7):

```
begin
  v:=0;
  {x̄¹ᵢⱼ}:={0};
  {x̄²ᵢⱼ}:={0};
  while μN({x̄²ᵢⱼ})≥μN({x̄¹ᵢⱼ}) do
   begin
     {x̄¹ᵢⱼ}:={x̄²ᵢⱼ};
     v:=v+1;
     wyznaczyć przepływ {x²ᵢⱼ} o wielkości v w sieci S;
     metodą cykli poprawiających wyznaczyć przepływ {x̄²ᵢⱼ};
   end;
  {x*ᵢⱼ}:= {x̄¹ᵢⱼ};
end.
```

4.Uwagi końcowe

Algorytm rozwiązania RZTC sformułowany w punkcie 3 polega na wielokrotnym stosowaniu procedury cykli poprawiających. Procedura ta będąc modyfikacją algorytmu Dijkstry ma wielomianową złożoność czasową. Liczba powołań procedury w algorytmie jest ograniczona z góry iloczynem liczby łuków sieci S przez pewną stałą c zależną od danych zadania. W konsekwencji otrzymujemy, że sformułowany algorytm rozwiązania RZTC ma złożoność $O(c(m+n+2)^4)$ i należy do klasy algorytmów pseudowielomianowych. Czasochłonność obliczeń można zmniejszyć w przypadku konkretnego zadania przez odpowiedni dobór rozwiązania początkowego (w algorytmie, dla przejrzystości zapisu, obliczenia rozpoczyna się od przepływu zerowego). Na efektywność algorytmu ma wpływ również sposób wyznaczania przepływu o wielkości v+1 na bazie przepływu $\{\bar{x}^1_{ij}\}$ o wielkości v. Szersze omówienie tych zagadnień wykracza poza ramy niniejszego opracowania.

Literatura

[1] Chanas S., Kołodziejczyk W. (1986) Integer flows in network with fuzzy capacity constraints, NETWORKS, Nr 16, ss.17-31.

[2] Chanas S., Kołodziejczyk W. (1982) Maximum flow in a network with fuzzy arc capacities, Fuzzy Sets and Systems, Nr 8, ss. 165-173.

[3] Chanas S, Kołodziejczyk W., Machaj A. (1984) A fuzzy approach to the transportation problem, Fuzzy Sets and Systems, Nr 13, ss. 211-221.

L I T E R A T U R A

(1) Crabill T. B., Gross D., Magazine M. J. (1977) A Classified Bibliography of Research on Optimal Design and Control of Queues. Operations Res. Vol. 25, No. 2, pp. 219-232.

(2) Deb R. K., Serfozo R. F. (1973) Optimal Control of Batch Service Queues. Advances Appl. Probability 5, 340-361.

(3) [illegible] (1979) [illegible] Theory of Service [illegible] Pergamon Press, New York, 1960.

(4) Weiss H. J. (1979) The Computation of Optimal Control of a Queue with Batch Services, Manag. Sci. 25, 320-328.

(5) Stanek S. (1984) [illegible], Praca doktorska, [illegible]

(6) Королюк В., Турбин А. (1976) Полумарковские процессы и их приложения, Киев [illegible]

(7) Schleer G. (1982) [illegible] w [illegible] zakończ [illegible] Przegląd Stat. [illegible]

(8) Neuts M. (1967) A general class of bulk queues with Poisson input, Ann. Math. Stat. 38, 759-770.

(9) ______ (1979) Queues solvable without Rouché's theorem. Operations Res. 27.

(10) Neilson J. (1966) The ergodic queue length distributions for queueing systems with finite capacity, J. Roy. Stat. Soc. B28.

Zarząd
Polskiego Towarzystwa Badań Operacyjnych i Systemowych

Prezes
prof.dr hab.inż. Andrzej Straszak
Instytut Badań Systemowych PAN

Wiceprezes
prof.dr hab.inż. Jan Stasierski
Wojskowa Akademia Techniczna

Wiceprezes
prof.dr hab.inż. Stanisław Piasecki
Instytut Badań Systemowych PAN

Sekretarz generalny
dr inż. Zbigniew Nahorski
Instytut Badań Systemowych PAN

Sekretarz
dr inż. Jarosław Sikorski
Instytut Badań Systemowych PAN

Skarbnik
dr inż. Andrzej Kałuszko
Instytut Badań Systemowych PAN

Członkowie
prof.dr hab. Jerzy Kisielnicki
Wydział Zarządzania UW

doc.dr hab.inż. Bohdan Korzan
Wojskowa Akademia Techniczna

doc.dr hab.inż. Jan Stachowicz
Zakład Nauk Zarządzania PAN

doc.dr hab.inż. Maciej Sysło
Instytut Informatyki UWr.

Komisja rewizyjna
PRZEWODNICZĄCY

dr Władysław Świtalski
Katedra Cybernetyki i Badań Operacyjnych UW

CZŁONKOWIE

dr inż. Janusz Kacprzyk
Instytut Badań Systemowych PAN

dr inż. Marek Malarski
Instytut Transportu PW

doc.dr hab.Henryk Sroka
Akademia Ekonomiczna w Katowicach

dr inż. Leon Słomiński
Instytut Badań Systemowych PAN

PION III